

УДК 338.431.6

А. Г. Мельник,

аспірант, асистент кафедри економіки підприємства та управління персоналом,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

СУЧАСНІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ РЕМОНТНО-ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

A. Melnyk,

graduate student, assistant, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

CONTEMPORARY FORMS AND METHODS OF AGRICULTURAL REPAIR AND MAINTENANCE

У статті розглянуто сучасні форми та методи ремонтно-технічного обслуговування сільськогосподарського виробництва. Висвітлено шляхи удосконалення управлінських форм використання сільськогосподарської техніки з метою удосконалення ремонтно-технічного обслуговування аграрного виробництва.

The article deals with modern forms and methods of repair and maintenance of agricultural production. Deals with ways to improve management forms using agricultural technology to improve repair and maintenance of agricultural production.

Ключові слова: матеріально-технічне забезпечення, ремонтно-технічне обслуговування, сільськогосподарське виробництво, технічний потенціал, агросервісні підприємства.

Key words: repair-technical service, agricultural production, technical potential, state technical supervision.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У галузі сільського господарства разом із розвитком ремонтно-технічної бази, виникли потреби у технічному обслуговуванні сільськогосподарських товаровиробників та ремонті сільськогосподарської техніки. Ремонтно-технічна база утворювалася як на державних ремонтно-обслуговуючих підприємствах, так і прямим чином в сільськогосподарських підприємствах. Отже, сьогодні залишається актуальною проблематика щодо впровадження сучасних форм та методів ремонтно-технічного обслуговування виробників сільськогосподарської продукції.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемам забезпечення ремонтного та технічного обслуговування сільськогосподарських товаровиробників, питанням ремонту сільськогосподарської техніки, пошуку й обґрунтуванню шляхів її використання присвячені праці відомих вчених: Л.Л. Афанасьєва, І.Д. Бурковського, Д.П. Великанова, М.В. Вергуна, М.І. Геруна, Я.С. Гукова, А.І. Давидовича, В.З. Докуніхіна, В.В. Єфремова, В.І. Казарцева, В.І. Котелянця, В.С. Крамарєва, Г.В. Крамарєнка, Є.С. Кузнєцова, В.С. Павленка, Г.М. Підлісецького, М.І. Пугачова, А.Д. Русакової, В.І. Сімковича, О.В. Кільова та ін.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Дослідити сучасні форми та методи ремонтно-технічного обслуговування сільськогосподарсько-

го виробництва та обґрунтувати, які з них найбільш доцільно застосовувати вітчизняним сільськогосподарським товаровиробникам.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Одним із найбільш гальмуючих чинників розвитку аграрного виробництва в Україні є низький рівень матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників, їх низька капіталоозброєність та капіталооснащеність, що перешкоджає прискоренню оновлення їх матеріально-технічної бази та не сприяє нарощуванню виробництва конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції, зростанню ефективності аграрної галузі [1, с. 39].

При формуванні ринкових відносин в аграрному секторі економіки ефективність використання технічного потенціалу зумовлюється значною мірою ремонтно-технічним обслуговуванням виробництва в сільськогосподарських підприємствах. Результати виробничої діяльності аграрних підприємств та їх обслуговуючих підприємств чи обслуговуючих господарств зокрема, в істотній мірі залежать від ефективного управління всією масою техніки та раціонального її використання.

Чим більшим технічним потенціалом володіє аграрне підприємство, тим більш складні завдання воно здатне вирішувати. Разом із тим, реалізація створеного потенціалу можлива тільки тоді, коли система використання машин і механізмів буде ґрунтуватися на економічно раціональних уп-

равлінсько-технологічних рішеннях. Саме вони дозволяють об'єднати всі ресурси і створити цілісну систему виробництва, що володіє певним потенціалом. Чим повніше організаційні форми відповідають рівню розвитку технічних засобів і новим технологічним принципам виробництва, тим ефективніше використовується техніка в умовах конкретного підприємства.

Необхідно враховувати, що структурні елементи ремонтно-технічного забезпечення істотно відрізняються за функціональною роллю в процесі виробництва, а тому не з однаковою активністю впливають на кінцеві результати господарювання. За інших однакових умов вищих результатів досягають ті підприємства, які краще оснащені так званним активним основним виробничим капіталом: силовими і робочими машинами, транспортними засобами, продуктивною худобою, багаторічними культурними насадженнями [2]. Потрібно зазначити, що складовими утримання техніки є капітальний і поточний ремонт, технічне обслуговування в період експлуатації, а також міжсезонне зберігання машин та витрати на їх відновлення [3, с. 127].

Зростаюча роль технічного озброєння та переозброєння сільськогосподарських підприємств зумовлена значною мірою інтенсифікацією виробництва в основних і допоміжних галузях сільськогосподарства, з одного боку, та підвищенням вимог до ремонтно-технічного обслуговування, з іншого.

Дана ситуація викликана тим, що у виробництві, переробці та реалізації продукції сільськогосподарства беруть участь велика кількість спеціалізованих галузей, які економічно й технологічно пов'язані між собою. Тому в сучасних умовах потрібно підвищувати рівень взаємозв'язку між основним виробництвом і допоміжними й обслуговуючими системами, що дасть змогу зберегти цілісність єдиного ланцюжка виробництва сільськогосподарської продукції. Однією з найбільш забезпечуючих та важливих обслуговуючих систем для сільськогосподарського виробництва є його ремонтно-технічне обслуговування.

На нашу думку, в аграрному секторі економіки система ремонтно-технічного обслуговування процесів виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції може проявлятися на таких рівнях функціонування, у залежності від масштабів та спеціалізації аграрних підприємств:

- на мікрорівні, тобто безпосередньо у виробників сільськогосподарської продукції (сільськогосподарських підприємствах різних організаційно-правових форм господарювання та господарствах населення);

- на мезорівні — у спеціалізованих підприємствах і організаціях регіонального чи галузевого рівня, які обслуговують аграрні підприємства;

- на макрорівні — ремонтні заводи, спеціалізовані станції державного значення, ремонтно-технічні підрозділи у державних органах управління сільським господарством (рис. 1).

Ми вважаємо, що ремонтно-технічне обслуговування аграрного виробництва на макрорівні слід відносити до внутрішньої форми обслуговування, а діяльність на мезо- та макрорівнях — до зовнішньої форми обслуговування сільськогосподарського виробництва. Звичайно, якщо враховувати практику господарювання вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції, то потрібно виокремити також змішану форму обслуговування, оскільки внутрішній потенціал аграріїв не завжди відповідає їхнім потребам у ремонтно-технічному забезпеченні, тому потрібно контактувати із ремонтно-технічними відділами інших рівнів функціонування.

Види та методи ремонтно-технічного обслуговування та ремонту сільськогосподарської техніки відрізняються за організацією, регламентацією та періодичністю виконання, за етапом та умовами експлуатації.

Ремонтно-технічне обслуговування виробників сільськогосподарської продукції за організацією виконання може бути централізованим або децентралізованим, може здійснюватися експлуатуючою або спеціалізованою організацією, чи підприємством-виробником обладнання. Ремонтно-технічне обслуговування може бути регламентованим, з періодичним або безперервним контролем, сезонним, плановим або позаплановим.

За етапом експлуатації розрізняють ремонтно-технічне обслуговування сільськогосподарської техніки під час використання, транспортування, зберігання та очікування, а також можливе виконання даних робіт за особливих умов.

Основні види та методи ремонтів сільськогосподарської техніки відрізняються за ступенем відновлення ресурсу (капітальний, середній та поточний ремонт), за плануванням (плановий або неплановий), за регламентацією виконання (регламентований ремонт або ремонт за технічним станом), за збереженням приналежності частин, що ремонтуються, (зберігається чи ні приналежність відновлювальних складових частин до визначеного екземпляру об'єкту) [4, с. 287].

На сучасному етапі функціонування ринкової економіки в Україні сервісні та сільськогосподарські підприємства потребують компетентного і оперативного управління. В аграрному сервісі прояв його загальних рис відбувається через особливу, специфічну організацію, пов'язану з природним середовищем, сезонністю процесу виробництва і структурою виробничого обслуговування підприємств в залежності від земельних і виробничих відносин, місцеположення земельних ділянок. У цих умовах при управлінні та регулюванні діяльності агросервісних підприємств слід враховувати існуючий тіс-

ний зв'язок між обсягом послуг, які надаються сільськогосподарським підприємствам та природно-ресурсними умовами виробництва. У зв'язку з цим агросервісним підприємствам доцільно мати у своєму розпорядженні виробничі потужності, які дадуть можливість збільшити обсяги наданих послуг з метою підвищення прибутковості даних формувань. Це дозволить надавати послуги високої якості, у встановлені терміни, з оптимальним розподілом ресурсного потенціалу. Слід зазначити, що виробничі потужності агросервісних підприємств використовуються не раціонально, що призводить до додаткових матеріальних та фінансових витрат і, як наслідок, збитковості окремих видів виробничих послуг та зниження рівня рентабельності сільськогосподарського виробництва в цілому [5, с. 130].

Аналізуючи сучасну економічну ситуацію та загальні тенденції розвитку ринкових відносин, можна зробити висновок, що після появи справжніх господарів підприємств аграрного сектору економіки почнеться їхня інтенсивна модернізація, зокрема придбання сучасної сільськогосподарської техніки та обладнання.

Найімовірніше, що найбільш поширеним за організацією виконання в сільських районах буде ремонтно-технічне обслуговування сільськогосподарської техніки саме підприємцями-торгівельними посередниками (дилерами). Служби ремонтно-технічного обслуговування (або спеціалізовані агросервісні підприємства) сільськогосподарських підприємств матимуть також різні організаційно-правові форми господарювання, але незалежно від форм власності на кожному підприємстві, де є сільськогосподарська техніка та обладнання, повинні бути організовані технічне обслуговування, планово-запобіжні роботи з підтримання його працездатного стану (або власними силами, або за договором зі спеціалізованими юридично незалежними підприємствами) відповідно до вимог чинної нормативно-технічної документації.

Література:

1. Собкевич О. В., Русан В.М., Юрченко А.Д., Скороход В.О. Розвиток аграрного виробництва як передумова забезпечення продовольчої безпеки України: аналіт. доп. / За заг. ред. Я.А. Жаліла. — К.: НІСА, 2011. — 104 с.
2. Домаскіна М.А. Ефективність використання основних фондів аграрних підприємств Миколаївської області // Електронний ресурс. — Режим доступу: http://217.77.213.157:8080/jspui/bitstream/123456789/862/1/02_Domaskina.pdf

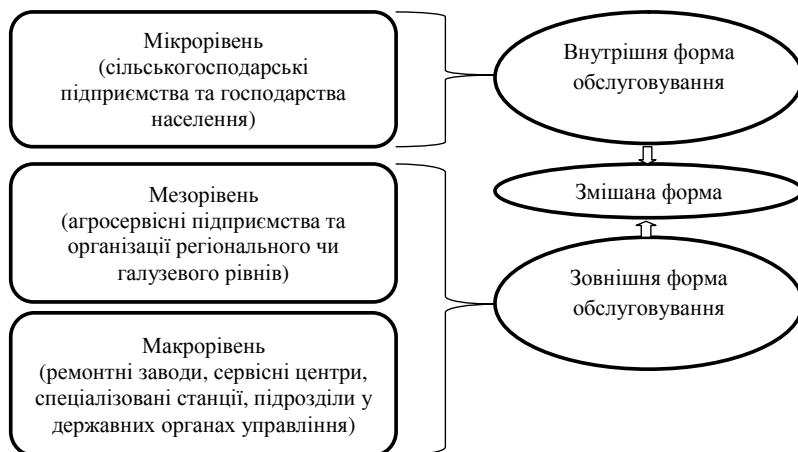

Рис. 1. Рівні функціонування систем ремонтно-технічного обслуговування сільськогосподарського виробництва

Розроблено автором.

3. Кононенко М.П., Марченко В.В. Визначення витрат коштів на використання техніки при вирощуванні сільськогосподарських культур / М.П.Кононенко // Агронаом. — №1. — 2009. — С. 126—130.

4. Лут М.Т., Мірошник О.В., Трунова І.М. Основи технічної експлуатації енергетичного обладнання АПК. — Харків: Факт, 2008. — 438 с.

5. Грановська В.Г. Організаційно-економічні проблеми та напрями розвитку техніко-технологічного сервісу аграрних підприємств / В.Г. Грановська // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. — Харків: ХНТУСГ, 2008. — Вип. 72. — С. 126—132.

References:

1. Sobkevych, O.V. Rusan, V.M. Yurchenko, A.D. and Skorokhod, V. (2011), Rozvytok ahrarynoho vyrobnytstva iak peredumova zabezpechennia prodovol'choi bezpeky Ukrainy: analit. dop. [Development of agriculture as a prerequisite for food security of Ukraine: analyte. ext.] Nishi, Kyiv, Ukraine.
2. Domaskina, M.A. (2013), "Efficiency assets farms Mykolayiv region", Agrosvit, vol. 3, pp. 48—52.
3. Kononenko, M.P. and Marchenko, V. (2009), "Determining the cost of funds for the use of technology in growing crops", Agronomist, vol. 1, pp. 126—130.
4. Lut, M.T. Miroshnyk, O.V. and Trunova, I.M. (2008), Osnovy tekhnichnoi ekspluatatsii enerhetychnoho obladnannia APK [Fundamentals of technical operation of power equipment APC] Fact, Kharkiv, Ukraine.
5. Granovskaya, V.G. (2008), "Organizational and economic problems and areas of technical and technological service farms", Bulletin of Kharkiv National Technical University of Agriculture, vol. 72, pp. 126—132.

Стаття надійшла до редакції 31.08.2014 р.